

PRVA PRIJATELJSTVA

Nakon rođenja, a vjerojatno i prije njega, dijete razvija prvi blizak emocionalan odnos sa svojim skrbnikom, najčešće majkom. Taj odnos zovemo rana privrženost i model je svih kasnijih odnosa djeteta i njegove socijalne okoline. Sva ljudska bića biološki su opremljena za ostvarivanje takvih odnosa a prva iskustva ih u značajnoj mjeri oblikuju. Ali to je tek početak. Dijete kreće u svijet i skuplja brojna druga iskustva prvo sa članovima obitelji, a kasnije i s odgojiteljima i drugom djecom s kojom boravi u jasličkoj/vrtičkoj skupini.

Neki stručnjaci smatraju da se prva prijateljstva stječu tek u dobi od 3 godine. Međutim, stručnjaci praktičari, koji rade u predškolskim ustanovama svakodnevno su svjedoci da to može biti i puno ranije. Naime, osim iskustva, na ovaj aspekt razvoja, kao i na svaki drugi utječe i osobnost djeteta. Djeca koja su povučenija i tiša vjerojatno će se dulji period igrati sama uz promatranje druge djece. Oni otvoreniji i temperamentniji će biti skloniji više sudjelovati u interakcijama. Sudjelovanje u interakcijama znači i više prilika za uočavanje sličnosti i razlika, a time i povezivanje.

Empatiziranje s drugom djecom također je jedan od elemenata koji može pomoći u povezivanju s drugima. Djeca koja su osjetljivija na potrebe druge djece imaju više prijatelja i ostvaraju čvršću povezanost s drugima. Djeca koja lakše stvaraju prijateljstva imaju više prilika za učenje od drugim u smislu razvoja različitih vještina, ali i emocionalnog i socijalnog sazrijevanja što je povezano s vještinama samoregulacije a onda i povratno, s vještinama bolje suradnje.

Blisko povezivanje s drugima značajno je za dobrobit svakog od nas. Roditelji mogu doprinijeti razvoju prijateljskih veza svog djeteta s drugom djecom. Pokazivanjem interesa za događaje u skupini i za drugu djecu, potiču dijete da pomnije prati i događaje i osobe, te daju važnost dječjem doživljaju. Normalizacijom neke situacije npr. svađe zbog igračke, roditelji mogu pomoći djetetu da razumije da drugi ljudi također imaju svoje želje, misli, ideje, potrebe... Ovdje govorimo o „teoriji uma“ koja je izuzetno važna za suživot s drugima, a period njenog intenzivnog razvoja je u dobi između 3 – 5 godine života. Stoga baš u tom razdoblju djeca trebaju odrasle osobe koje će ih voditi kroz situaciju i kroz „cipele drugog“ u odnosu na isključivo osobnu poziciju.

Slušanje djeteta, njegovih zapažanja, razgovor o situacijama i događajima, o prijateljstvu i koje vrijednosti predstavlja također su bitni elementi izgradnje sustava

vrijednosti. U tome mogu pomoći i slikovnice s tematikom prijateljstva i zajedništva. Čitanje djetetu takvih priča i razgovor o njima može biti dobar poticaj da dijete pročitano poveže sa svojim iskustvima na njemu prikladan način.

Ponekad je potrebno djeci ukazati na to da mogu birati i ne moraju se igrati s nekim djetetom ako to ne žele, ili da mogu reći nekom djetetu da im nešto što to dijete čini (npr. grljenje) ne odgovara. Davanjem „dozvole“ za izbor, ohrabrvanjem djeteta i nuđenjem ideja za socijalno primjerene postupke u nekoj izazovnoj situaciji pomažemo djetetu da razvija socijalne kompetencije ali i da upoznaje sebe i druge ljude. Tako dijete opremamo s važnim socijalnim vještinama što će osobito doći do izražaja u periodu adolescencije kada je pripadanje nekoj socijalnoj skupini visoko na listi prioriteta. Pred djetetom je tada veliki zadatak da prepozna vrijednosti koje su sukladne onim vrijednostima koje je usvojilo u obiteljskom okruženju.

Prijateljstvo je drvo koje daje zaklon. (S.T. Coleridge). Pomozimo djeci da taj zaklon izgrade što ranije u životu na dobrobit sebe i drugih.

PRIPREMILA:
Eleonora Glavina,
stručni suradnik psiholog savjetnik